

SPOMINSKA REKREATIVNA TURISTIČNA POT OB JETEGA MESTA

KONTROLNE TOČKE:

- N** 1. etapa poti – žig – N – Gostišče Loka
Zupančičevo sprehajališče – mostiček na Bršljinem potoku – Medičeva ulica – gostilna Čefidelj.
- M** 2. etapa poti – žig – M – Bršljin
Štraška cesta – križišče Mirnopoške ceste – Muhaber – ob viaduktu Bezgavec – Bučna vas – spomenik – gostilna Dežmar.
- **** 3. etapa poti – žig * * – Bučna vas
Ljubljanska cesta – krožišče na Andrijaničevi cesti – Ločenski most – Ragovo – okrepčevalnica Palček.
- V** 4. etapa poti – žig – V – Ragovo
Levičnikova cesta – Ragovska ulica – ulica Marjana Kozine – Jurčičeva – Levstikova – Stritarjeva – Tavčarjeva ulica – po brežini s prečkanjem Levičnikove ceste – za črpalko v Orgačevje – s prečkanjem Šentjernejske ceste – Lobetova ulica – okrepčevalnica Barby.
- Ž** 5. etapa poti – žig – Ž – Žabja vas
Šentjernejska cesta – Na Laze – Belokranjska cesta – bar Žeja Gotna vas.
- I** 6. etapa poti – žig – I – Gotna vas
Sprehajalna pot Ob Težki vodi – viadukt žel.proge Revoz – Smrečnikova ulica – Šmihel – gostilna Bučar.
- C** 7. etapa poti – žig – C – Šmihel
Šmihelska cesta – prehod železniške proge v Kandiji – Verstrova ulica – Volčičeva ulica – Drska – gostilna Jakše.
- I** 8. etapa poti – žig I – Drska
Ulica Slavka Gruma – Topliška cesta – stadion – Planet Tuš – brv preko Krke – Loka.

KORISTNI PODATKI ZA POHODNIKE NM*V*ŽICI

Združenje borcev za vrednote NOB Novo mesto
tel./fax: 07 33 25 111, gsm: 041 618 797
e-pošta: zveza.borcev.nm@siol.net

Dolenjski muzej Novo mesto
Muzejska ulica 7, 8000 Novo mesto
tel.: 07 37 31 130
e-pošta: dolenjski.muzej@guest.arnes.si
spletno mesto: www.dolmuzej.com

Krajevna združenja borcev za vrednote NOB
Bršljin, Bučna vas, Center, Drska-Šmihel, Mestne njive – Ločna-Mačkovec, Majde Silc, Žabja vas-Gotna vas,

Železniška postaja Novo mesto
Kolodvorska ulica 1, 8000 Novo mesto
tel.: 07 29 83 934

Avtobusna postaja Novo mesto
Topliška cesta 1, 8000 Novo mesto
tel.: 07 33 21 123

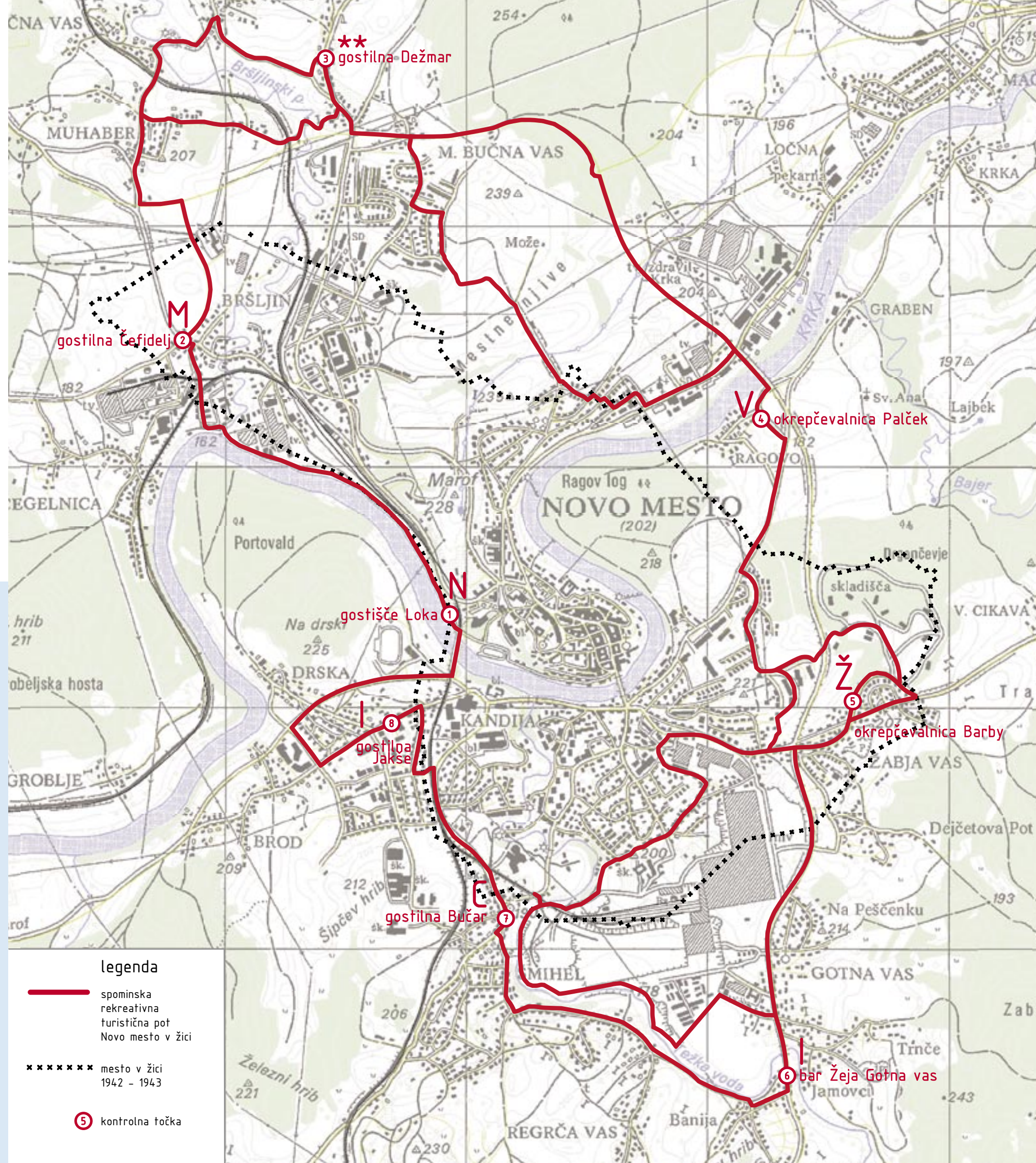
Lekarna, Dolenjske lekarne
Kandijska cesta 1, 8000 Novo mesto
tel.: 07 39 32 918

Zdravstveni dom Novo mesto
Kandijska cesta 4, 8000 Novo mesto
tel.: 07 39 16 700

Center za obveščanje (gasilci, reševalna služba)
tel.: 112

Policija, tel.: 113

Vremenska napoved, tel.: 090 93 9822

legenda

- spominska rekreativna turistična pot
- Novo mesto v žici
- mesto v žici 1942 – 1943
- kontrolna točka

Izdal in založil: ZAVOD ZA TURIZEM NOVO MESTO

Avtor poti: JOŽEF PEČNIK

Besedilo: VERA SPLICAL, Marija Rus, Tilka Bogovič, Rudi Sever, Zoran Žič, Jožef Pečnik

Lektoriranje: JANEZ ŠTRBENC

Fotografije: FOTOTEKA DOLENJSKEGA MUZEJA Novo mesto, Peter Vahčić, Jožef Pečnik

Oblikovanje: KATJA KESERIČ MARKOVIČ

Tisk: Tiskarna VESEL

Naklada: 5000 izvodov

Izdano: julij 2011

Turistično Informacijski Center Novo mesto

Glavni trg 6, 8000 Novo mesto
tel.: 07 39 39 263, fax: 07 39 39 265
e-pošta: tic@novomesto.si
www.novomesto.si, www.dolenjska.net

Pohod NM*V*ŽICI je namenjen zdravju in spominu na čas NOB, ko je bilo naše mesto obdano s številnimi bunkerji in kilometri bodeče žice. Ob poti bomo videli številne zgradbe in turistične zanimivosti ter s pogledom božali naravne lepote Novega mesta in okolice. Namen pohoda je tako trikratno: spominski, rekreativen in turističen.

Vsak pohodnik si pridobi kontrolni kartonček na kateri koli kontrolni točki in ga potrjuje na kontrolnih točkah z namenom, da mu organizator prizna prehojeno pot in ga v skladu s pravilnikom pohoda NM*V*ŽICI nagradi. Potrditev opravljenega pohoda pohodnik opravi v Turistično informativnem centru na Glavnem trgu 6, v centru starega dela mesta.

Prihod partizanov v Novo mesto, 8. maja 1945

★10. september 1943 in 8. maj 1945★

bosta ostala zapisana v zgodovino Novega mesta kot dneva 42 dnevne ljudske oblasti v okupirani Evropi in zmage nad nacizmom ter fašizmom.

/>Novo mesto je odprlo svoje srce in v najtežjih trenutkih pod tujo oblastjo dokazalo, da v njem gori neuničljiva svobodoljubna in napredna misel. Če smo doslej ljubili svoje mesto zaradi njegove romantične lepote ob zeleni Krki, nam bo odslej še bolj drago, ker se je izkazalo kot trdnjava upora in neustrašenega boja za svobodo,«/ je rekel z balkona Rotovža Bogdan Osolnik, na partizanskem mitingu na Glavnem trgu.

SPOMINSKI DOGODKI IZ NOB

★11. april 1941★ – Nemška letala bombardirajo Meščansko šolo (OŠ Center), ker je tu domovala Dravska divizija, v kletih je bilo uskladiščeno strelivo. **★12. april 1941★** – nemške enote so začasno zasedle mesto in se v naslednjem dnevu umaknili na podeželje. Nekateri prebivalci so se s protestom na trgu izrekli za nemško oblast. **★3.maj 1941★** – iz Kočevja v mesto vkoraka italijanska divizija Isonzo. **★29. oktobra 1941★** – je bila ustanovljena novomeška četa na Brezovi Rebri. **★1. decembra 1941★** – je skupina gimnazijcev pri pouku z molkom protestirala in s tem pokazala odpor okupatorju in domačim izdajalcem. **★Spomladi 1942★** obdajo Italijani mesto z žico in obrambnimi bunkerji. **★8. septembra 1943★** – kapitulacija Italije, kar prisili italijanske vojake k brisanju napisov in snemanje plakatov velikemu Musso-liniju. Začne se 42 dni trajajoča ljudska oblast v mestu, ki ga Nemci pogosto bombardirajo z letali. Mesto je močno porušeno, meščani se selijo na obrobje mesta, zlasti še, ko Nemcem uspe prebiti cestne blokade iz smeri Kronovega in Rateža. **★13. in ★14. novembra 1943★** – izvedejo brigade XV. divizije napad na mesto in uspešno uničijo nekaj bunkerjev in vojaških barak. Mesta ne uspejo zasesti. V bojih pade več borcev. **★Leta 1944★** partizanske enote nadzorujejo okolico mesta, zavezniško letalstvo bombardira mesto. **★8. maj 1945★** – mesto je osvobojeno. Po odhodu nemških sil in domobrancev vkorakajo na Glavni trg partizanske enote. Komandant na belem konju prijezdi na čelu črnogorske mladinske brigade.

SPOMINSKA LOŽA HEROJEV

Ob gornjih (ljubljskih) vratih stoji na ploščadi pred Študijsko knjižnico Mirana Jarca loža padlih borcev, talcev in umrlih v bombardiranjih ter Dolenjskih herojev: ★Dušana Jereba – Štefana, Martina Kotarja, Milana Majcna, Vinka Paderšiča – Batreje, Vinka Simončiča – Gašperja, Jožeta Slaka –Silva, Ivana Kovačiča –Efenka, Staneta Potočarja –Lazarja, Vinka Robka.★

Pred vhodom v ložo stojita doprsna kipa narodnih herojev ★Borisa Kidriča in Franca Rozmana – Staneta.★

Na spominskih ploščah v loži so zapisana imena; ★53 ubitih in umrlih borcev, 58 žrtev bombniških napadov, 2 talcev.★

Poklon žrtvam in herojem je časten del vsakega obisk-ovalca lože.

MESTO V OBJEMU BUNKERJEV IN BODEČE ŽICE (1942 – 1943)

Ob pogledu na turistični zemljevid lahko takoj spoznamo prednosti, ki jih ponujajo trije okljuki reke. Portoval in Ragov log pokrivajo gozdovi, v sredini pa je umeščeno Novo mesto s prekrasnim Kapiteljskim gričem in Bregom. Italijanski okupator se je obdal z bunkerji, saj so ga vsa štiri leta NOB napadale partizanske enote. Okupator se nikoli ni počutil varnega. Žica s postavljenimi prehodnimi bloki je zelo zagrenila življenje meščanom, a hkrati od njih zahtevala nemalo iznajdljivosti

V NOvem MESTU SI JE VREDNO POGLEDATI

Dolenjski muzej v bližini Stolne kapiteljske cerkve hrani v svojih zbirkah preteklost Dolenjske in Novega mesta. Zbirke obsegajo arheološke najdbe s Kapiteljskih njiv, Mestnih njiv in Beletovega vrta ter Kandije, uvrščajo Novo mesto po številu situl v sam svetovni vrh, zato je naziv mestu –»mesto situl« popolnoma opravičen. Bogato je prikazan čas Rimljanov, preseljevanje ljudstev, srednji vek in čas turških vpadov. Moč Habzburžanov, ter čas fevdalcev za prevzem zemlje z nastankom Novega mesta – Rudolfovega mesta, je izražen v mestnem grbu in okoliških gradovih. Študijska knjižnica Mirana Jarca hrani prevod Dalmatinove Biblije in drugih knjižnih dragocenosti. V Novem mestu so delali in bivali Janez Trdina, Dragotin Kette, Ivan Koštial, Marjan Kozina, Ilka Vašte, Božidar Jakac, Vladimir Lamut, Marjan Mušič. Mesta sta se dotaknila Primož Trubar in France Prešeren, katerega pesniška muza Julija Primiceva je pokopana na Šmihelskem pokopališču. Številne zgradbe v mestu označujejo plošče o dogodkih iz NOB, v vseh večjih krajevnih skupnostih pa spomeniki z napisi številnih padlih borcev in žrtev iz časa NOB (Velika Bučna vas, Žabja vas, Gotna vas, Regrča vas, Ruperč vrh, Bršljin. spomenika obešenih partizanov na Glavnem trgu in Prisojni poti. V gimnaziji, splošni bolnišnici, srednjih in osnovnih šolah, veterinarski postaji, hotelu Krka, so vzidane številne napisne plošče o pomenu dogodkov iz NOB.

NEMCI SO OBRAMBNO ČRTO ŠE RAZŠIRILI IN UTRDILI S STRELSKIMI JARKI

Streleške jarko so morali kopati meščani, tudi ženske. Najštevilnejši so bili preko Grmskih njiv, čez polje in travnike za vasjo Ragovo, pa preko Marofa in ob robu Portovala na rečnem bregu in na muhaberskih travnikih nad železniško progo. Mesto je okupator lahko zapustil le z močnimi enotami v času ofenziv in premeščanj. Partizanske brigade so s topništvom kalile mir prebivalcem in jemale miren spanec okupatorju in domačim slugam. Zlasti po kapitulaciji Italije v letu 1943 so se partizanske brigade bolje oborožile, tudi s topništvom in tanki, v vrste borcev za svobodo so stopili številni rodoljubi. Kar 700 železničarjev je ustanovilo v Bučni vasi svojo brigado, ki je do konca vojne napadala okupirano mesto

PRIPOROČILO POHODNIKOM

Pohod priporočamo vsem, ki si želijo s spominom na mesto v objemu bunkerjev in žice oddolžiti trpečim meščanom in hrabrim partizanskim borcem, ki so z obročem okoli mesta prisilili okupatorja v mesto na izraziti obrambni značaj. S pohodom se spominjamo številnih padlih borcev, ustreljenih talcev, v ruševinah bombardiranja preminulih meščanov in vseh, ki so v mestu trpeli vsa pomanjkanja, strah in negotovost; vse do svobode v maju 1945. Pohodniška pot je dolga skupaj 12 kilometrov. Mladim, tistim iz vrtcev, osnovnih in srednjih šol, meščanom in okoličanom, priporočamo pohod po etapah. Pohodnikom in turistom, vajeim hoje, svetujemo celotni pohod v enem dnevu, saj lahko pohodnik celotno pot premaga že v slabih treh urah. Če pot pretečemo, lahko to opravimo že v dobri uri, s kolesom pa še hitreje. Za pohod se lahko odločimo sami, v skupini s sorodniki in prijatelji, znanci, razredom ali celotnim športnim društvom. Sam pohod priporočamo iz turističnega in rekreativnega vidika, saj nas pot pelje mimo mnogih turističnih zanimivosti mesta. Skoraj na celotni trasi smo v stiku z zelenimi travniki, Krko, potokom Težko vodo in gozdički v okolici mesta. Pogled nam med hojo vedno sega proti Kapitlju, najmogočnejši stavbi mesta, ki daje pečat večnosti v vlak povezanih hiš na Bregu. Pot ob zeleni Krki vas bo prevzela, da se boste sem vračali sprehajaj, čolnarit ali ribarit.

SLIKE PORUŠENEGA MESTA

Bombardiranja zavezniških sil v letu 1944 so bila usmerjena na prostore vojašnic, skladišč in komunikacij. Pogosto so odvrгла opozorilne listke v premislek domobrancem, ki so, tako kot prej belogardisti, dali novemu gospodarju zaobljubo o sodelovanju.

Po zvoku letal so meščani ugotavljali, kako daleč so, v katero smer letijo in kje bodo odvrgli bombe.

POHOD NAMENJA LJUDEM OBMOČNO ZDRUŽENJE BORCEV ZA VREDNOTE NOB NOVEGA MESTA OB 70–OBLETNICI VSTAJE V BOJU PROTI OKUPATORJU S SPOMINOM NA TEGOBE MESTA V ČASU OKUPACIJE.